

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm
Att. Egon Enocksson

Ärendenummer
NV- 02654-14

Datum
2015-08-20

Angående planerade vindkraftsetableringar vid Rønne Bank vid Bornholm och Sæby i Kattegatt

BirdLife Sverige har tagit del av information och underlagsmaterial för de planerade havsbaserade vindkraftparkerna vid Rønne Bank och Sæby. Föreningen lämnar här nedan sina sammanfattande synpunkter på projekten.

BirdLife Sverige ställer sig allmänt positiv till vindkraftsetableringar på djupare vatten utanför viktiga födosöksområden eller uppehållsplatser för sjöfåglar. Vindkraftparker bör därmed inte byggas alldeles kustnära och ej heller på grunda utsjöbankar (<20 m). Från BirdLife Sveriges policy om vindkraft citeras: *"Utsjöbankar med större koncentrationer rastande och övervintrande fåglar ska skyddas från exploatering. Särskild hänsyn måste tas till att fåglarna regelbundet växlar områden p.g.a. exempelvis islåge och variationer i födotillgång. Ett och samma område kan därför variera i värde för fåglarna inom och mellan olika år."* BirdLife Sverige hävdar således att samtliga grunda utsjöbankar med höga fågelvärden ska undantas från exploatering.

BirdLife Sverige har vid flera tillfällen påpekat värdet av Östersjöns utsjöbankar. Bankarna är få till antalet och täcker sammantaget en mycket begränsad yta. Dessa grunda havsområden är av stor ekologisk betydelse och håller internationellt betydelsefulla nivåer av flera arter sjöfåglar. Vintertid finns majoriteten av Eurasiens alfågelpopulation (*Clangula hyemalis*) knutna till blåmusslebestånden på utsjöbankarna och ett flertal andra sjöfåglar använder också dessa som viktiga födosöksområden.

Det finns tydliga belägg för att sjöfåglar undviker vindkraftparker till havs, däribland nu aktuella arter som alfågel¹, sjöorre² och smålom². En vindkraftsetablering innebär således en mycket större habitatförlust än själva anläggningens yta. Om områdena går förlorade p.g.a. exploatering saknas alternativa områden för fåglarna, eftersom deras specialiserade vanor gör att de inte kan finna födan någon annanstans, och populationerna riskerar då att minska i storlek. Sverige har ett stort ansvar för att bevara dessa unika ekologiska system och de arter som har sin hemvist där.

Högst noterbart är att alfågelbeståndet i svenska farvatten har minskat mycket markant; från 1,41 till 0,44 miljoner på 20 år, d.v.s. en minskning med nästan 70%! Omvandlat i andra tal beräknas detta medföra en global minskning med 59% över tre generationer (1993 – 2020)³. Visserligen varierar antalen mellan olika år, men det finns inget som tyder på att alfågeln ändrat vanor så att större mängder övervintrar i andra havsområden, exempelvis Vita Havet⁴. Den drastiska minskningen har placerat den övervintrande alfågelpopulationen i kategorin *Starkt hotad* (EN) på svenska rödlistan. Alfågel förefaller vidare vara en av de arter som är mest känslig för vindkraftparker och uppvisar hög grad av undvikandebeteende, utan tillvänjning flera år efter etablering^{5, 6}. Vindkraftsutbyggnadens påverkan på alfågeln har hittills varit begränsad men antas vara additiv och de kumulativa effekterna framöver skulle kunna bli förödande³.

Rønne Bank är den viktigaste övervintringsplatsen för alfågel i danska vatten. Upp till 60% av den danska vinterpopulationen av alfågel har beräknats

¹ Petersen, I.K. et al. 2013. Assessing cumulative impacts on long-tailed duck for the Nysted and Rødsand II offshore wind farms. Report commissioned by E.ON Vind Sverige AB. Aarhus University, DCE – Danish Centre for Environment and Energy. 28 pp.

² Petersen, I.K. et al. 2014. Post-construction evaluation of bird abundances and distributions in the Horns Rev 2 offshore wind farm area, 2011 and 2012. Report commissioned by DONG Energy. Aarhus University, DCE – Danish Centre for Environment and Energy. 51 pp.

³ Hearn, R., Harrison, A. & Cranswick, P. 2015. *International Single Species Action Plan for the conservation of the Long-tailed Duck Clangula hyemalis 2016-2025*.

⁴ Nilsson, L. 2011. *Inventering av alfågel och andra havslevande andfåglar i svenska farvatten 2007-2011*. Sammanfattade Rapport. Department of Ecology, Lund University. 25 pp.

⁵ Nilsson, L. & Green, M. 2011. *Birds in southern Öresund in relation to the windfarm at Lillgrund. Final report of the monitoring program 2001-2011*. Biologiska Institutionen, Lunds Universitet. 85 pp. (Rapporten kan laddas ner på Vattenfalls hemsida: <http://www.vattenfall.se/sv/lillgrund-vindkraftpark.htm>)

⁶ Petersen, I.K. et al. 2006. *Final results of bird studies at the offshore wind farms at Nysted and Horns Rev, Denmark*. Report commissioned by Dong Energy and Vattenfall A/S. National Environmental Research. 166 pp. (Rapporten kan laddas ner från <http://www.we-at-sea.org/docs/ecologicalReports/aboveWater/Birdsfinal2005.pdf>)

förekomma där ^{7,8}. Sæby ligger inom det sannolikt viktigaste området för övervintrande lommar (små- och storlom) i Danmark, med en betydande del av de i regionen övervintrande populationerna ⁹. Av miljökonsekvensbeskrivningarna för de två berörda vindkraftparkerna framgår bl.a. en förväntad konflikt med övervintrande alfåglar vid Rønne Bank samt med främst sjöorre (*Melanitta nigra*) men möjligen även ejder ¹⁰ (*Sommateria mollissima*), svärta ¹¹ (*Melanitta fusca*) och smålom ¹² (*Gavia stellata*) vid Sæby. Påverkan på sjöorre bedöms i miljökonsekvensbeskrivningen som "moderat". Tidigare studier har visat att vindkraftparker kan innebära undanträngning av individantal på populationsnivå² (>2 %).

Framöver förväntas en stor expansion av havsbaserad vindkraft i Östersjöregionen, ofta koncentrerad till de för sjöfåglar viktigaste födosöksplatserna eftersom de sammanfaller med grunda områden där det är lättare/billigare att uppföra vindkraftverk. Risken är uppenbar att de kumulativa effekterna på sikt får stor genomslagskraft med drastisk påverkan på redan hårt utsatta sjöfågelpopulationer som följd. I en sådan situation kan man inte bygga vindkraftparker utan att noga ha undersökt förutsättningarna och lyssnat till den expertis som finns på området. BirdLife Sverige anser att de nu genomförda analyserna är otillfredsställande så till vida att den förväntade påverkan, trots att den anses betydande, bedöms vara acceptabel. BirdLife Sverige hävdar att alla nivåer av påverkan som kan orsaka ytterligare kännbara populationsnedgångar strider mot vårt gemensamma ansvar och vår skyldighet att skydda utsatta fågelarter.

⁷ Petersen, I.K. et al. 2006. Landsdækkende optællinger af vandfugle, januar og februar 2004. Danmarks Miljøundersøgelser. 76 s. – Faglig rapport fra DMU nr. 606. <http://www.dmu.dk/Pub/FR606.pdf>

⁸ Petersen, I.K. et al. 2010. Landsdækkende optælling af vandfugle i Danmark, vinteren 2007/2008. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. 78 s. – Arbejdsrapport fra DMU nr. 261. <http://www.dmu.dk/Pub/AR261.pdf>

⁹ Petersen, I.K. & Nielsen, R.D. 2011. Abundance and distribution of selected waterbird species in Danish marine areas. Report commissioned by Vattenfall A/S. National Environmental Research Institute, Aarhus University, Denmark. 62 pp.

¹⁰ Kategoriserad som *Sårbar* (VU) på svenska rödlistan med en minskning om 40-60 % de senaste 30 åren.

¹¹ Kategoriserad som *Nära hotad* (NT) på svenska rödlistan med en minskning om 30-70 % de senaste 30 åren.

¹² Kategoriserad som *Nära hotad* (NT) på svenska rödlistan och upptagen i fågeldirektivets bilaga 1.

SAMMANFATTANDE SLUTSATS

BirdLife Sverige ser med oro på de planerade projekten, då de riskerar att innebära betydande habitatförluster och undanträngning av särskilt skyddsvärda sjöfågelarter, varav flera är stadda i allvarliga populationsminskningar. Vid Rønne Bank gäller det främst alfågel och vid Sæby berörs bl.a. sjöorre, svärta, ejder och smålom. BirdLife Sveriges rekommendation är, i enlighet med ledande sjöfågelforskarens hållning, att helt undvika vindkraftsexploatering på grunda utsjöbankar (<20 m). Om Danmark väljer att gå vidare med de nu aktuella planerna krävs en djupare analys av påverkan på ovan nämnda arter, så att effekterna kan minimeras. Institutet för Bioscience vid Aarhus Universitet har tidigare varit involverade i omfattande utredningar kring vindkraftens påverkan på sjöfåglar. BirdLife Sverige rekommenderar att forskarna där tillfrågas att bedöma även de nu planerade projekten.

A handwritten signature in blue ink that reads 'Daniel Bengtsson'.

Daniel Bengtsson
Vindkraftshandläggare
BirdLife Sverige
Tel. 070 515 45 33
E-post: daniel.bengtsson@birdlife.se